

ศึกษาปริมาณ ราคาและแนวโน้มราคาของชาวโพค

4.1 ความเป็นมา

ชาวโพคมีแหล่งกำเนิดในทวีปอเมริกากลางและสามารถปลูกได้ดีในเขตอบอุ่น แต่ก็สามารถปรับตัวได้เมื่อนำเข้ามาปลูกในเขตร้อน คนไทยรู้จักปลูกชาวโพคมานานแล้ว แต่ส่วนใหญ่เป็นชาวโพคหวานสำหรับรับประทาน ซึ่งสันนิษฐานว่าได้นำพันธุ์เข้ามาจาก ประเทศจีนหรืออินเดียในระยะหลังปี 2523

สำหรับชาวโพคเลี้ยงสัตว์ซึ่งปลูกกันแพร่หลายในปัจจุบันนี้ ม.จ. สิทธิพร ฤกษ์คากร อธิบดีกรมการเกษตรกรรม ทรงนำเข้ามาปลูกในขณะนั้น ได้แก่พันธุ์ นิโคลสัน เยลโลเค้นท์ (Nicholson's Yellow Dent) เมล็ดสีเหลือง และพันธุ์เม็กซิกันจูน (Mexican June) เมล็ดสีขาว โดยนำไปทดลองปลูกที่ฟาร์มบางเบิด ซึ่งเป็นฟาร์มของ ม.จ. สิทธิพร ต่อมาชาวโพคทั้งสองพันธุ์นี้ได้แพร่หลายออกไปยังโรงเรียนเกษตรกรรม บางสะพานใหญ่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทับทิมขาว จังหวัดสระบุรี และอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เกษตรกรทั่วไปเรียกชื่อชาวโพคทั้งสองพันธุ์นี้ว่า พันธุ์พื้นเมือง

การปลูกชาวโพคที่ใช้เลี้ยงสัตว์อย่างจริงจังได้เริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2494 โดย Mr. Haward H. Ream ที่ปรึกษาทางเกษตรของ USOM ซึ่งให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกร โดยนำตัวอย่างชาวโพคแบบ Triquisate golden yellow หรือพันธุ์ กัวเตมาลา (Guatemala) จากประเทศอินโดนีเซียเข้ามาทดลองปลูก ต่อมาในปี 2495 จึงได้ส่งชาวโพคพันธุ์กัวเตมาลา (Guatemala) จากประเทศอินโดนีเซียจำนวน 100 ปอนด์เข้ามาทดสอบที่สถานีทดลองพืชสวนทับทิมขาว ท่าพระ และสุรินทร์ ปรากฏว่าพันธุ์ กัวเตมาลาให้ผลดีกว่าพันธุ์อื่น ๆ จึงได้ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกจนได้รับความนิยมแพร่หลายจนกระทั่งทุกวันนี้

4.2 ฤดูกาลผลิตข้าวโพด

ข้าวโพดเป็นพืชที่มีอายุการเก็บเกี่ยวสั้น ระยะเวลา 90 - 100 วันก็สามารถเก็บเกี่ยวได้ เกษตรกรจึงสามารถปลูกข้าวโพดได้ปีละ 2 ครั้ง โดยจะเริ่มทำการเพาะปลูกข้าวโพดรุ่นที่ 1 ในราวเดือนพฤษภาคม เก็บเกี่ยวราวเดือนสิงหาคม - กันยายน สำหรับรุ่นที่ 2 จะเริ่มทำการเพาะปลูกในเดือนกันยายน และเก็บเกี่ยวในเดือนธันวาคม - มกราคม แต่ในบางท้องที่อาจปลูกช้าหรือเร็วกว่าระยะเวลาที่กล่าวมาข้างต้น ขึ้นกับการมาของฝนในแต่ละท้องที่ ทั้งนี้เพราะข้าวโพดเป็นพืชที่ต้องการน้ำฝนในภายหลังที่เพาะปลูกแล้วเพื่อการเจริญเติบโตของพืช โดยทั่วไปแล้วเกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูกข้าวโพดรุ่นที่ 1 อันเป็นตอนต้นฤดูฝน เพราะได้ผลดีกว่าและยังมีน้ำเพียงพออีกด้วย สำหรับการปลูกข้าวโพดรุ่นที่ 2 นั้นแม้ว่าผลผลิตข้าวโพดที่ได้จะมีความชื้นต่ำเพราะช่วงเก็บเกี่ยวอยู่ในหน้าแล้งเป็นที่ต้องการของผู้ซื้อ แต่ผลผลิตอาจไม่แน่นอน เพราะเป็นตอนปลายฤดูฝน ปริมาณน้ำฝนไม่แน่นอน อาจมีมากจนทำให้ดินมีความชุ่มชื้นสูงจนข้าวโพดที่กำลังงอกเน่าตายได้ หรืออาจมีปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอตลอดระยะเวลาการเจริญเติบโต กล่าวได้ว่า การผลิตข้าวโพดของไทยขึ้นกับคืนฟ้าอากาศค่อนข้างมาก¹

4.3 ปริมาณของข้าวโพด

จากตารางที่ ในฤดูกาลผลิตปี 2516/17 ผลผลิตข้าวโพดปีนี้เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 77.8% คือจาก 1.315 ล้านตัน ในปี 2515/16 เป็น 2.339 ล้านตัน ในปี 2516/17 เนื่องจากราคาของข้าวโพดปีนี้น่าสนใจเกษตรกรให้ขยายเนื้อที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นในอัตรา 15.1% จาก 6.231 ล้านไร่ ในปี 2515/16 เป็น 7.172 ล้านไร่ ในปี 2516/17 มาจนกระทั่งถึงฤดูกาลผลิตปี 2519/20 ผลผลิตลดลงจากปีก่อน 6.5% จากผลผลิต 2.863 ล้านตัน ในปี 2518/19 เป็น 2.675 ล้านตัน ในปี 2519/20 เนื่องจาก

¹ กระทรวงพาณิชย์, กรมเศรษฐกิจพาณิชย์ (วส./วก.1) รายงานผลการศึกษาวิจัยข้าวโพด.

ในปีนี้อาณาไม่จูงใจพอให้เกษตรกรมาขยายผลผลิตของข้าวโพค และจากการสำรวจของ คณะสำรวจผลผลิตข้าวโพคพบว่า ในฤดูกาลผลิตปี 2520/21 ผลผลิตข้าวโพคลดลงจาก ปีก่อน 37.3% จาก 2.675 ล้านตัน เหลือเพียง 1.676 ล้านตัน

การที่ผลผลิตข้าวโพคในปี 2520/21 ลดลงจากปี 2519/20 สาเหตุมาจาก เนื้อที่เพาะปลูกข้าวโพคลดลงจาก 8.029 ล้านไร่ ในปี 2519/20 6.1% เป็น 7.533 ล้านไร่ เนื่องจากราคาที่เกษตรกรได้รับในปีที่แล้วไม่จูงใจพอเกษตรกรจึงหันไปปลูกพืช อื่นที่ให้รายได้ดีกว่าแทน เช่น ถั่วเขียว มันสำปะหลัง และฝ้าย ประกอบกับได้เกิดภาวะ ฝนแล้งนานติดต่อกันถึง 2 เดือน ต้นข้าวโพคในแหล่งเพาะปลูกเกือบทั่วประเทศได้รับความเสียหายอย่างมาก แม้ว่าจะมีการทำฝนเทียมเพื่อช่วยเหลือในแหล่งผลิตหลายแห่ง ก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควร ผลผลิตต่อไร่ได้ลดลง 33.03% จากไร่ละ 333 กิโลกรัม เป็น ไร่ละ 223 กิโลกรัม ต่อมาในปี 2521/22 ผลผลิตเพิ่มขึ้น 80.7% จาก 1.676 ล้านตัน เป็น 3.030 ล้านตัน เนื่องจากได้ขยายเนื้อที่ในการเพาะปลูกโดยเพิ่มขึ้น 18.9% จาก 7.533 ล้านไร่ เป็น 8.963 ล้านไร่ จากการสำรวจครั้งล่าสุดของคณะสำรวจข้าวโพค กระทรวงพาณิชย์ ปรากฏว่า ในฤดูกาลผลิตปี 2522/23 มีพื้นที่ปลูกข้าวโพค 9.160 ล้าน ไร่ ผลผลิต 3.300 ล้านตัน เทียบกับ 8.963 ล้านไร่ ผลผลิต 3.030 ล้านตัน ในฤดู การผลิตปี 2521/22 สาเหตุที่พื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นเพราะราคาข้าวโพคในฤดูกาลผลิต ก่อนสูงจูงใจให้เกษตรกรปลูกมากขึ้น ถึงแม้ว่าฝนมาล่า ทำให้เกษตรกรปลูกล่าออกไป แต่ก็ไม่มีผลต่อการปลูกข้าวโพคเท่าใดนัก ประกอบกับโรคและแมลงระบาดไม่มากนัก ผลผลิตต่อไร่ในปีนี้อาจสูงกว่าปีก่อน คือเฉลี่ยไร่ละ 360 กิโลกรัม เทียบกับ 338 กิโลกรัม ต่อไร่เมื่อปีก่อน จะเห็นว่าผลได้เฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้น 6.50%

4.4 ราคาของข้าวโพค

จากตารางที่ 9 จะเห็นว่าราคาของข้าวโพคตั้งแต่ปี 2515/16 ถึงปี 2517/18 ราคาของข้าวโพคจะสูงขึ้นเฉลี่ยปีละ 37.2% แสดงว่าอุปสงค์สูงขึ้น มีการ แข่งขันในการซื้อขายในตลาดกันมาก ทำให้ราคาสูงขึ้นจากกิโลกรัมละ 0.86 บาท ในปี

2515/16 เป็นกิโลกรัมละ 2.06 บาท ในปี 2517/18 เมื่อผลผลิตของข้าวโพดมากขึ้น หมายถึงอุปทานสูงขึ้น อุปสงค์ก็จะลดลง คือราคาของข้าวโพดลดลงจนถึงปี 2521/22 จากปี 2518/19 ราคา กิโลกรัมละ 1.85 บาท เป็นกิโลกรัมละ 1.61 บาท ในปี 2521/22 จากปี 2518/19 ถึงปี 2521/22 ราคาของข้าวโพดลดลงเฉลี่ยปีละ 5.8% ต่อมาในปี 2522/23 ราคาผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมเพิ่มขึ้นประมาณ 41.2% เป็นผลจากการประกาศขึ้นราคาน้ำมันของทางการในปีนี้ ทำให้ผลผลิตทางเกษตรกรรมสูงขึ้นด้วย อาทิ เช่น ราคาของข้าวโพดที่เกษตรกรขายได้ในปีนี้ราคา กิโลกรัมละ 2.01 บาท

ตารางที่ 9 ข้าวโพด : เนื้อที่ จำนวนผลิตผลและมูลค่าของผลิตผลตามราคาซื้อขายที่เกษตรกรขายได้ พ.ศ.2510/11 - 2522/23

ปี พ.ศ.	เนื้อที่เพาะปลูก (๑,๐๐๐ ไร่)	อัตราการ ขยายตัว (%)	ผลได้เฉลี่ย ก.ก.ต่อไร่	จำนวน ผลิตผล (๑,๐๐๐ ตัน)	อัตราการ ขยายตัว (%)	ราคาซื้อขาย บาทต่อ ก.ก.	อัตราการ ขยายตัว (%)	มูลค่าของผลิตผล ตามราคา เกษตรกรขายได้ (ล้านบาท)	ราคาขายส่งใน ตลาดกรุงเทพฯ ก.ก./คอบาท
2510/11	4,651	-	262	1,217.4	-	0.9	-	1,180.9	-
2511/12	4,763	2.4	279	1,331.0	+ 9.0	0.7	-26.8	945.0	-
2512/13	4,248	-10.8	400	1,700.0	+22.7	0.7	+ 5.6	1,292.0	-
2513/14	5,180	+21.9	374	1,938.2	+14.0	0.8	+10.5	1,628.1	-
2514/15	6,368	+22.9	361	2,300.0	+18.6	0.7	-16.6	1,610.0	-
2515/16	6,231	- 2.15	211	1,315.0	-42.8	0.8	+22.8	1,130.9	-
2516/17	7,172	+15.1	326	2,339.0	+77.8	1.3	+36.3	3,157.7	-
2517/18	7,749	+ 8.0	323	2,500.0	+ 6.8	2.0	+52.6	5,150.0	-
2518/19	8,200	+ 5.8	349	2,863.0	+14.5	1.8	-10.2	5,296.9	-
2519/20	8,029	- 2.1	333	2,675.2	- 6.5	1.1	- 9.7	4,467.2	-
2520/21	7,533	- 6.1	223	1,676.5	-37.3	1.1	- 1.8	2,748.6	2.08
2521/22	8,963	+18.9	338	3,030.0	+80.7	1.1	+ 1.8	4,878.3	2.13
2522/23	9,160	+ 2.19	360	3,300.0	+ 8.9	2.1	+30.4	6,930.0	2.62

ตารางที่ 10 ผลผลิต การส่งออก และใช้ภายในประเทศของข้าวโพด¹

ปี พ.ศ.	ผลผลิตของข้าวโพด (ล้านตัน)	ข้าวโพดส่งออก (ล้านตัน)	ใช้ภายในประเทศ (ล้านตัน)
2520/21	1.676	1.54	0.60
2521/22	3.030	-	-
2522/23	3.300	1.95	0.73

4.5 ศึกษาแนวโน้มราคาของข้าวโพด

เป็นการคาดคะเนราคาของข้าวโพดในอนาคต โดยใช้สมการ Regression ซึ่งเป็นสมการที่ใช้ในการทำนายค่าของ Y (ราคา) ล่วงหน้า สมการนี้คือ X สัมพันธ์กับ Y

$$Y = a + bX$$

X เป็นจำนวนปี

Y เป็นราคา

สมการดังกล่าวเรียกว่า Estimating equation สำหรับการคำนวณนั้น เป็นทำนองเดียวกันกับบทที่ 2 ของข้อ 2. ผลของการคำนวณและจากกราฟจะได้แนวโน้มราคาของข้าวโพดดังต่อไปนี้

¹ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, นโยบายเร่งรัดการผลิตข้าวโพด.

ตารางที่ 11 แนวโน้มราคาของข้าวโพดระหว่างปี 2523/24 ถึง 2529/30

ปี พ.ศ.	ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/ก.ก.)	อัตราการขยายตัว (%)
2523/24	2.44	-
2524/25	2.59	+6.14
2525/26	2.74	+5.79
2526/27	2.88	+5.11
2527/28	3.04	+5.55
2528/29	3.18	+4.60
2529/30	3.33	+4.71
เฉลี่ย		+5.31

จากตารางที่ 11 ในปี 2529/30 ราคาที่เกษตรกรขายได้ก็โลกรัมละ 3.33 บาท มีอัตราเพิ่มขึ้นของราคาเฉลี่ยปีละ 5.31%

รูปที่ 3 แนวโน้มราคาของข้าวโพดในอนาคต.

ชม. = เซ็นต์เมตร

มาตราส่วนที่กำหนดให้.

แกน x เป็นปี พ.ศ. ให้ 1 ปีเท่ากับ 1 ชม.

แกน y เป็นราคาพิเศษกรรขายได้ ให้ 0.10 บาทต่อ กิโลกรัม เท่ากับ 1 ชม.

ราคาพิเศษกรรขายได้ (บาทต่อกิโลกรัม).

o—o—o ราคาของข้าวโพดที่เกษตรกรขายได้ในอนาคต

x—x—x ราคาของข้าวโพดที่เกษตรกรขายได้ในอดีตที่เป็นจริง.

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

